Pasvalio rajono savivaldybės
Visuomenės sveikatos biuras

Higienos institutas

TYRIMO „RANKOS AUKŠTYN“ ATASKAITA

(Mokinių keliavimo būdų į mokyklą apklausa)

2026, Pasvalys.

TYRIMO „RANKOS AUKŠTYN“ ATASKAITA

5–12 klasių mokinių keliavimo būdų į mokyklą apklausa

Pasvalio rajono savivaldybės Visuomenės sveikatos biuras šių metų spalio mėn. 5 d. - 9 d. Pasvalio rajono mokyklose atliko 5-ų, 6-ų, 7-ų, 8-ų, 9-ų, 10-ų, 11-ų, 12-ų klasių mokinių keliavimo būdų į mokyklą apklausą. Šiam tyrimui metodiškai vadovavo Higienos institutas, o juos organizavo ir vykdė Pasvalio rajono savivaldybės Visuomenės sveikatos biuro sveikatos priežiūros specialistės, vykdančios sveikatos priežiūrą mokyklose.

Apklausoje dalyvavo 1451 5–12 klasių mokinys. Dažniausiai nurodytas atvykimo būdas – autobusas (571 mokinys; 39,3 %), po jo – ėjimas pėsčiomis (434; 29,9 %) ir atvykimas automobiliu (368; 25,4 %). Aktyviai juda 501 mokinys (34,5 %): eina pėsčiomis, važiuoja dviračiu arba automobiliu atvykę dalį kelio nueina pėsčiomis.

1. Tyrimo tikslas ir uždaviniai

Tikslas – išsiaiškinti, kokiais būdais 5–12 klasių mokiniai pasiekia ugdymo įstaigas Pasvalio rajone.

- Nustatyti dažniausiai pasirenkamus atvykimo į ugdymo įstaigą būdus.
- Apskaičiuoti kiekvieno atvykimo būdo mokinių skaičių ir dalį procentais.
- Įvertinti apklausos aprėptį pagal ugdymo įstaigas ir klases.
- Aptarti aktyvaus judėjimo galimybes ir pateikti rekomendacijas.

2. Tyrimo metodika

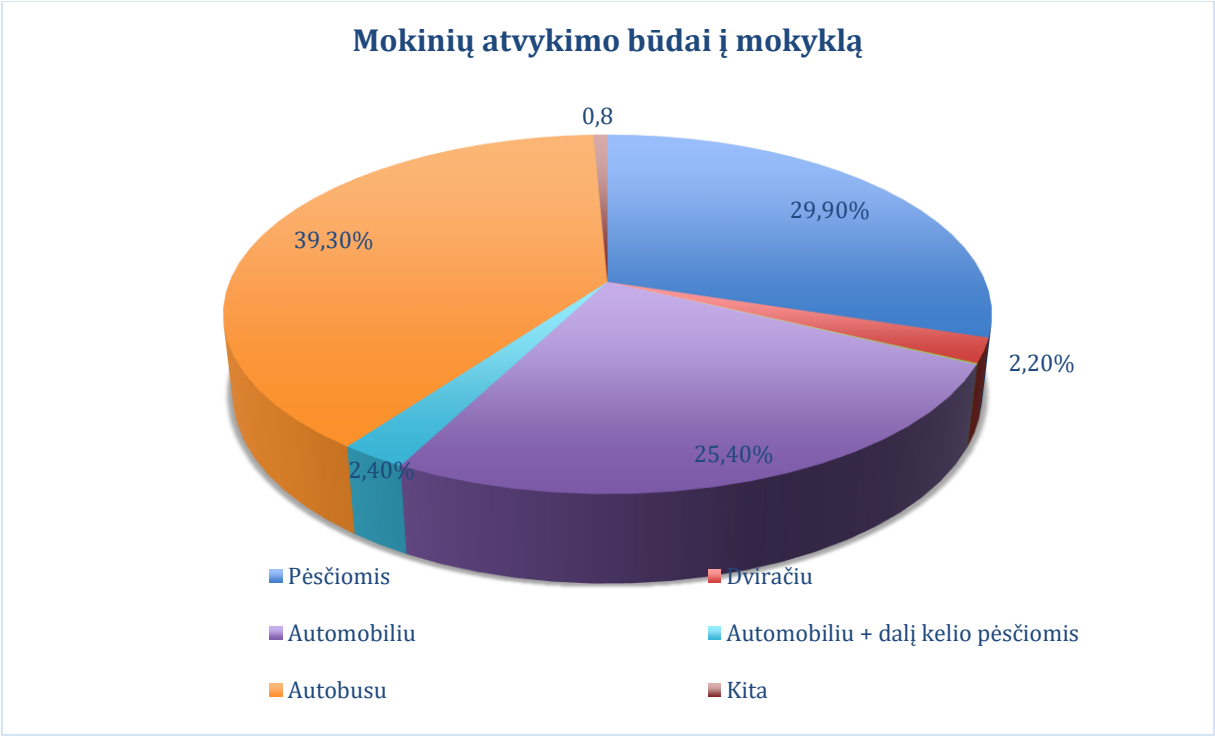
Analizei pateikta „Excel“ suvestinė, kurioje atsakymai suskirstyti pagal 5–12 klases ir ugdymo įstaigas. Į analizę įtrauktos aštuonios ugdymo įstaigos, turinčios užpildytus apklausos duomenis.

Dalyviai – visi 1451 suvestinėje nurodyti apklausoje dalyvavę mokiniai. Pagal atvykimo būdų eilutes susumuoti 1451 atsakymai; 3 mokinių dalis (0,2 %) suvestinėje nepriskiriama nė vienai iš pateiktų kategorijų. Šių mokinių atsakymai į bendrą rezultatų analizę neįtraukti dėl netikslių arba nepakankamų duomenų. Įstaigų sąrašuose iš viso nurodyti 1505 mokiniai, todėl bendras apklausos aprėpties rodiklis yra 96,4 % (1451 iš 1505). Pagrindiniai rezultatai

1. Lentelė. Mokinių atvykimo į ugdymo įstaigą būdai.

Atvykimo būdas	Mokinių skaičius	Dalis nuo visų apklaustųjų
Pėsčiomis	434	29,9 %
Dviračiu	32	2,2 %
Automobiliu	368	25,4 %
Automobiliu + dalį kelio pėsčiomis	35	2,4 %
Autobusu	571	39,3 %
Traukiniu	0	0,0 %
Kita	11	0,8 %
Iš viso pagal kategorijų eilutes	1451	100 %

2. Pav. Mokinių atvykimo į ugdymo įstaigą būdai, proc.

Rezultatai rodo, kad didžiausia mokinių dalis į ugdymo įstaigą atvyksta autobusu. Beveik trys iš dešimties mokinių eina pėsčiomis, o maždaug ketvirtadalį mokinių atveža automobiliais. Dviračiu atvykstančių mokinių dalis nedidelė.

3. Aktyvus judėjimas

Aktyvaus judėjimo rodiklis apskaičiuotas sudėjus tris aiškiai apibrėžtas grupes: einančius pėsčiomis (434), važiuojančius dviračiu (32) ir atvykstančius automobiliu, bei dalį kelio einančius pėsčiomis (35). Iš viso – 501 mokinys, arba 34,5 % apklaustųjų.

Į šį rodiklį neįtrauktas atsakymas „Kita“, nes iš suvestinės neįmanoma nustatyti, ar toks keliavimo būdas buvo fiziškai aktyvus.

Dalyvavimas pagal ugdymo įstaigas

2. Lentelė. Dalyvavimas pagal ugdymo įstaigas, proc.

Ugdymo įstaiga	Dalyvavo	Mokinių skaičius	Dalyvavimo dalis
Pasvalio Petro Vileišio gimnazija	434	445	97,5 %
Pasvalio r. Joniškėlio Gabrielės Petkevičaitės-Bitės gimnazija	178	191	93,2 %
Pasvalio r. Pumpėnų gimnazija	181	188	96,3 %
Pasvalio r. Vaškų gimnazija	96	100	96,0 %
Pasvalio Lėvens pagrindinė mokykla	240	240	100,0 %
Pasvalio Svalios progimnazija	193	209	92,3 %
Pasvalio r. Saločių Antano Poškos pagrindinė mokykla	89	92	96,7 %
Pasvalio Lėvens pagrindinės mokyklos Ustukių pagrindinio ugdymo skyrius	40	40	100,0 %
Iš viso	1451	1505	96,4 %

4. Dalyvavimas pagal klases

3. Lentelė. Mokinių dalyvavimas pagal klases, proc.

Klasė	Dalyvavo	Mokinių skaičius	Dalyvavimo dalis
5 klasė	209	219	95,4 %
6 klasė	182	188	96,8 %
7 klasė	177	179	98,9 %
8 klasė	182	196	92,9 %

9 klasė	215	221	97,3 %
10 klasė	183	186	98,4 %
11 klasė	167	174	96,0 %
12 klasė	136	142	95,8 %
Iš viso	1451	1505	96,4 %

5. Rezultatų aptarimas

Atlikto tyrimo „Rankos aukštyn“ rezultatai atskleidė, kokius keliavimo į ugdymo įstaigas būdus renkasi Pasvalio rajono 5–12 klasių mokiniai. Apklausos duomenys leidžia įvertinti mokinių kasdienio judėjimo įpročius, aktyvaus judėjimo galimybes bei atkreipti dėmesį į tai, kokią reikšmę mokinių fiziniam aktyvumui gali turėti jų kasdienė kelionė į mokyklą.

Tyrimo rezultatai parodė, kad dažniausiai mokiniai į ugdymo įstaigas atvyksta autobusu – šį būdą nurodė 571 mokinys (39,4 proc.). Tai didžiausia apklaustųjų dalis. Toks rezultatas gali būti susijęs su Pasvalio rajono geografine padėtimi, gyvenviečių išsidėstymu, atstumais tarp mokinių gyvenamosios vietos ir mokyklos bei organizuojamu mokinių pavėžėjimu. Daliai mokinių kelionė autobusu yra patogiausias ar vienintelis praktiškai prieinamas būdas pasiekti ugdymo įstaigą. Svarbu pabrėžti, kad keliavimas autobusu savaime nereiškia nepakankamo fizinio aktyvumo, nes mokiniai taip pat gali būti fiziškai aktyvūs laisvalaikiu, per kūno kultūros pamokas ar kitose kasdienėse veiklose.

Antras pagal dažnumą mokinių pasirinkimas – ėjimas pėsčiomis. Šį keliavimo būdą pasirinko 434 mokiniai (29,9 proc.). Tai palankus rezultatas fizinio aktyvumo skatinimo požiūriu, nes ėjimas pėsčiomis yra viena paprasčiausių, lengviausiai prieinamų ir papildomų finansinių išlaidų nereikalaujančių fizinio aktyvumo formų. Reguliarus vaikščiojimas gali padėti palaikyti širdies ir kraujagyslių sistemos veiklą, stiprinti raumenis, gerinti ištvermę, koordinaciją bei bendrą fizinę savijautą. Be to, kasdienis ėjimas pėsčiomis suteikia galimybę daugiau laiko praleisti gryname ore ir įtraukti judėjimą į įprastą dienos rutiną.

Tyrimo duomenimis, 368 mokiniai (25,4 proc.) į ugdymo įstaigas atvyksta automobiliu. Tai reiškia, kad maždaug kas ketvirtas apklaustas mokinys kasdienę kelionę į mokyklą įveikia automobiliu. Toks pasirinkimas gali būti nulemtas didesnio atstumo iki mokyklos, tėvų darbo grafiko, šeimos kasdienių maršrutų, oro sąlygų ar saugios pėsčiųjų ir dviračių infrastruktūros trūkumo. Nors kelionė automobiliu dažnai yra patogi ir padeda taupyti laiką, ji suteikia mažiau galimybių įtraukti fizinį aktyvumą į kasdienę

kelionę. Todėl, kai aplinkybės leidžia, būtų naudinga skatinti šeimas ieškoti galimybių bent dalį kelio įveikti pėsčiomis.

35 mokiniai (2,4 proc.) nurodė, kad į mokyklą juos atveža automobiliu, tačiau dalį kelio jie nueina pėsčiomis. Šis keliavimo būdas vertintinas kaip viena iš galimybių derinti šeimos patogumą ir fizinį aktyvumą. Net ir trumpas kasdienis pasivaikščiojimas gali prisidėti prie bendro per dieną sukaupiamo fizinio aktyvumo. Toks keliavimo modelis galėtų būti skatinamas šeimose, kuriose dėl didesnio atstumo ar kitų aplinkybių mokiniai negali viso kelio į mokyklą įveikti savarankiškai pėsčiomis.

Važiavimą dviračiu pasirinko 32 mokiniai (2,2 proc.). Nors ši dalis nėra didelė, važiavimas dviračiu yra viena iš aktyvaus keliavimo formų, padedančių lavinti ištvermę, koordinaciją ir stiprinti raumenų sistemą. Nedidelį dviračių naudojimo paplitimą gali lemti įvairūs veiksniai: atstumai iki ugdymo įstaigų, dviračių takų ir saugių maršrutų trūkumas, oro sąlygos, sezoniškumas, šeimos galimybės bei tėvų požiūris į vaikų savarankišką keliavimą. Siekiant didinti šio keliavimo būdo patrauklumą, svarbu užtikrinti saugią infrastruktūrą, dviračių laikymo vietas ugdymo įstaigose ir nuolat priminti saugaus važiavimo taisykles.

Kitaip į ugdymo įstaigą atvyksta 11 mokinių (0,7 proc.). Ši kategorija apima skirtingus mokinių nurodytus keliavimo būdus, todėl jos negalima vienareikšmiškai priskirti aktyviam arba pasyviam judėjimui.

Išanalizavus mokinių atsakymus nustatyta, kad 501 mokinys (34,5 proc. visų apklaustųjų) į ugdymo įstaigą keliauja aktyviais judėjimo būdais: eina pėsčiomis, važiuoja dviračiu arba, atvykęs automobiliu, dalį kelio įveikia pėsčiomis. Tai rodo, kad daugiau nei trečdalis tyrime dalyvavusių mokinių į savo kasdienę kelionę į mokyklą įtraukia fizinį aktyvumą. Toks pasirinkimas yra palankus sveikatai, nes suteikia galimybę kasdien daugiau judėti, stiprinti fizinį pajėgumą ir formuoti sveikatai palankius įpročius.

6. Rekomendacijos

- Skatinti mokinius, kuriems atstumas ir aplinkybės leidžia, saugiai ateiti į mokyklą pėsčiomis arba atvykti dviračiu.
- Jeigu mokinį būtina atvežti automobiliu, apsvarstyti galimybę išlaipinti saugioje vietoje kiek toliau nuo įėjimo ir likusią kelio dalį nueiti pėsčiomis.
- Ugdymo įstaigose priminti pėsčiųjų ir dviračių eismo saugumo taisykles, matomumo tamsiuoju paros metu svarbą ir šalmų naudojimą.
- Planuojant aktyvias judumo iniciatyvas, atsižvelgti į mokyklų vietą, mokinių gyvenamąją vietą, infrastruktūrą ir sezonines sąlygas.
- Svarbų vaidmenį formuojant mokinių judėjimo įpročius atlieka šeima ir ugdymo įstaiga. Tėvų pavyzdys, skatinimas daugiau vaikščioti, važiuoti dviračiu bei šeimos įpročiai gali turėti reikšmės vaikų kasdieniams pasirinkimams
- Atsižvelgiant į tyrimo rezultatus, būtų tikslinga ir toliau vykdyti mokinių fizinio aktyvumo skatinimo veiklas, ypatingą dėmesį skiriant aktyviam keliavimui į mokyklą. Galima organizuoti iniciatyvas „Į mokyklą pėsčiomis“, „Diena be automobilio“, dviračių žygius, aktyvaus judėjimo savaites ar klasių iššūkius, kurių metu mokiniai būtų skatinami rinktis sveikatai palankesnius keliavimo būdus. Tokios veiklos galėtų padėti ne tik didinti mokinių fizinį aktyvumą, bet ir stiprinti bendruomeniškumą, atsakomybę už savo sveikatą bei aplinkos tausojimą.